

Overweging bij de viering op zondag 10 mei 2020

Lezing: Exodus 19

Gemeente van onze Here Jezus Christus, beste mensen en hoi allemaal,

‘Een koninkrijk van priesters zul je zijn, een heilig volk.’

De allereerste keer dat ik op zondag in een supermarkt was kan ik me nog herinneren, we waren met vrienden van de middelbare school op vakantie. Koken konden we allemaal een klein beetje en we waren nog niet zo goed in het vooruit plannen van de boodschappen... Gelukkig was er in Zeeland in een naburige dorpje een paar uurtjes een winkel open van een niet nader te noemen landelijke blauwe kruideniersketen en konden we daar ons gebrek aan planningscapaciteiten met het doen van boodschappen compenseren. Maar het voelde mij vreemd. De zondag als heilige dag, daar hoorde de supermarkt niet bij. Inmiddels denk ik daar anders over en veel mensen denken dat dominees alleen op zondag werken, haha.

Maar ook het voorbeeld daarnet bij de kinderen over dat voetbalveld. In een stadion weet bijna iedereen dat je niet zomaar het grasveld op kunt lopen, dat veld is bedoeld voor de spelers en niet voor het publiek. Maar om te zeggen dat het gras heilig is gaat misschien ook wel weer wat ver.

‘Een koninkrijk van priesters zul je zijn, een heilig volk.’ staat er in de tekst van Exodus.

Wat zegt dat over heiligheid? De tekst die we lezen vormt een belangrijke schakel in het verhaal van Mozes en het volk. Het sluit de tocht vanuit Egypte door de woestijn af, en is tegelijk de start van het deel waarin de Tora, de Wet aan het volk gegeven wordt. Ze zijn dan precies drie maanden onderweg sinds ze uit Egypte bevrijd zijn.

Dat moet een behoorlijke overgang geweest zijn, om als volk niet meer als slaven te leven maar in vrijheid. Ze hebben drie maanden vrijheid kunnen oefenen en zich op de ontmoeting met God kunnen voorbereiden. God heeft de wet niet in Egypte al gegeven, die vrijheid is nodig zodat het volk zelf kan kiezen het verbond met God te sluiten en de wet te ontvangen. ‘Als’ je mijn woorden ter harte neemt’ staat er. God dwingt het volk niet. God trekt niet aan de touwtjes om het gedrag van mensen te sturen, maar vraagt om een vrijwillig antwoord. Dat we als mensen zelf voor hem kiezen, in vrijheid.

Het volk geeft daar makkelijk antwoord op, ‘alles wat de Heer vraagt zullen we doen’ zeggen ze. Terwijl een groot deel van de bijbel gaat over de ongehoorzaamheid van het volk en dat het steeds niet lukt zich aan het verbond te houden. En hier floept het er zo even uit. Maakt het ze eigenlijk niet uit, is God vooral een ding van Mozes? En realiseren ze zich later pas hoe en wat?

‘Een koninkrijk van priesters zul je zijn, een heilig volk.’

God komt hier niet in de stilte, maar in het kabaal, in de donder en de bliksem, met rook en vuur. Ook dit is weer zo’n stuk bijbeltekst waar verschillende overleveringen in elkaar gevlochten zijn, net als bij het verhaal waar het volk door de rode zee trekt, wat we met Pasen lezen.

Als je de verschillende bronnen uit elkaar trekt ontstaan er hier ook twee versies van de ontmoeting met God. De één heeft het karakter van een vulkaanuitbarsting, waar dat voor de ander een angstaanjagende onweersstorm is. Bij versie één kiest God Mozes uit als bemiddelaar tussen het volk en God, waar bij versie twee het volk zo bang is dat ze Mozes naar voren schuiven,

ga jij die berg maar op. In een liturgische processie loopt het volk achter Mozes aan richting de berg en als ze bij de voet van de berg zijn houden ze halt. Je proeft iets van oorlogsretoriek, het kamp waar het volk in verblijft is ook een legerkamp, de bazuin is niet alleen een liturgisch instrument maar ook een militair instrument dat bij oorlogen werd gebruikt. De eerste versie legt in dit opzicht de nadruk meer op het heilige.

Welke overlevering je ook volgt, drie elementen komen er in terug: er is een ontmoeting met God waar het volk diep van onder de indruk is, God deelt zijn wil voor het volk met Mozes, en Mozes brengt Gods wil over aan het volk en vervolgens ook weer aan God dat het volk er mee instemt.

Het volk krijgt de opdracht zich klaar te maken voor de ontmoeting met God, zich te heiligen, hun kleren te wassen en geen gemeenschap te hebben. Er moet ruimte gemaakt worden voor God om te kunnen komen: het aardse stof moet van de kleren gewassen en de berg als heilige ruimte apart gezet.

Hoe maken wij ons klaar voor ontmoeting met God? Als je in het dienstboek kijkt begint de zondag thuis met een gebed dat je kunt bidden, nog voor je onderweg zou gaan naar de kerk. Nu kan dat in deze tijd wat lastiger, maar het hele idee van opgaan naar Gods huis zit in onze liturgie gebakken. De psalm aan het begin van de dienst heeft dat vaak als thema. 'Hoe brand ik van verlangen om, te komen in uw heiligdom,' uit Psalm 84 en zo zijn er nog een aantal psalmen. Hoe maken wij ons nu in deze tijd van thuis vieren klaar voor ontmoeting met God? Misschien wel door die kaars ook thuis aan te steken, door in een agenda waar de dagen meer en meer op elkaar zijn gaan lijken tijd in te ruimen voor God. Of door ruimte te maken voor stilte. Misschien willen we dit allemaal wel en kijk je er naar uit om God te ontmoeten. Wil je zien en meemaken hoe Hij met vuur en rook aanwezig is, in de donder en bliksem. Of voelt het alsof we thuis in onze huizen wachten tot we weer naar de kerk mogen gaan, mogen opgaan naar Gods huis.

Heilig is daar waar hemel en aarde elkaar raken. Niet alleen toen daar op de Sinai, ook nu in ons eigen leven. Waar wij deel zijn van dat koninkrijk van priesters en ons leven heiligen. Misschien wel door je terug te trekken uit de maatschappij en een leven als kluizenaar te leven, toegewijd aan God. Of door juist in de maatschappij te staan en op te komen voor de zwakke, zieke en de mensen die eruit liggen, toegewijd aan God. Heilig is misschien wel een beetje op God gaan lijken.

*God roept ons, om overal zijn beeld te zijn.
Hij heeft zich verborgen in de mens.
Beeld van God, getoond in alle kwetsbaarheid,
zo maakt Hij zichzelf aan ons bekend.*

Amen.

Bram Alblas